

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-350/24 - 1

Kohtuasi C-350/24

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

14. mai 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour de cassation (Prantsusmaa kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

3. mai 2024

Kassaator:

HJ

Vastustaja kassatsioonimenetluses:

Crédit agricole Corporate & Investment Bank

[...]

COUR DE CASSATION (kassatsioonikohus)

[...]

TÄISKOGU

3. mai 2024. aasta avalik kohtuistung

- Eelotsusetaotlus Euroopa Liidu
Kohtule – Menetluse peatamine

[...]

PRANTSUSE VABARIIK

PRANTSUSE RAHVA NIMEL

KASSATSIOONIKOHTU TÄISKOGU 3. mai 2024. AASTA KOHTUOTSUS

ET

HJ, kelle elukoht on [...] Courbevoie's [(Prantsusmaa)], esitas [...] kassatsioonkaebuse [...] Cour d'appel de Versailles' (Versailles' apellatsioonikohus) 27. mai 2021. aasta kohtuotsuse peale kohtuvaidluses aktsiaseltsiga Crédit agricole Corporate & Investment Bank, kelle asukoht on [...] Montrouge'is [(Prantsusmaa)] ja kes on kassatsioonimenetluses vastustaja.

Cour de cassationi sotsiaalkolleegium andis 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsusega korralduse saata kassatsioonkaebus läbivaatamiseks täiskogule.

[...]

[...] [*Menetluse asjaolud*]

Cour de cassation (kassatsioonikohus) tegi pärast nõupidamist vastavalt seadusele täiskogu koosseisus [...] [*menetluse asjaolud*] käesoleva kohtuotsuse.

Asjaolud ja menetlus

- 1 HJ võeti 17. jaanuari 2007. aasta lepingu alusel tööle äriühingusse Crédit agricole Corporate & Investment Bank (CACIB). Viimati töötas ta kliendiinfosüsteemide agendina Ühendkuningriigis, enne kui ta jäi alates 28. augustist 2013 haiguspuhkusele.
- 2 Sellele lepingule kohaldatakse Ühendkuningriigi õigust.
- 3 Kuna HJ leidis, et teda on soo tõttu diskrimineeritud ja teda on psühholoogiliselt ahistatud, pöördus ta 23. septembril 2013 töövaidluskomisjoni, nõudes töölepingu täitmiseks ja hüvitiseks erinevate summade tasumist.
- 4 Conseil de prud'hommes (töövaidluskomisjon) jättis 26. juuni 2019. aasta otsusega tema nõuded rahuldamata.
- 5 Cour d'appel de Versailles (Versailles' apellatsioonikohus) leidis 27. mai 2021. aasta kohtuotsuses, et HJ ei ole esitanud esmaseid asjaolusid, mida saaks asjakohase asjaoluna arvesse võtta ja millest saaks järeldada diskrimineerimist 2010. aasta võrdõiguslikkuse seaduse (Equality Act 2010) artiklite 13–19 ja 136 tähenduses. See kohus otsustas ka, et diskrimineeriv ahistamine sama seaduse artikli 26 tähenduses ja survemeetmed artikli 27 tähenduses ei ole tõendatud.
- 6 HJ esitas kassatsioonkaebuse.

Väidete analüüs

- 7 HJ heidab [vaidlustatud] kohtuotsusele ette seda, et sellega jäeti rahuldamata kõik tema nõuded, milles paluti nimelt tuvastada ja otsustada, et teda on sooliselt diskrimineeritud, diskrimineerivalt ahistatud ning survestatud.

- 8 Ta väidab sisuliselt, et kuna apellatsioonikohus leidis pärast seda, kui ta oli analüüsinud järjest kõiki tema väidetud diskrimineerivaid olukordi, et ta ei olnud esitanud esmaseid fakte, mida saaks arvesse võtta asjakohaste asjaoludena diskrimineerimise tuvastamiseks 2010. aasta võrdõiguslikkuse seaduse (Equality Act 2010) tähenduses, siis tegi apellatsioonikohus otsuse selle seaduse niisuguse tõlgenduse alusel, mis ei ole kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes artikliga 19, mille kohaselt peab kohus asjaolusid igakülgselt hindama, et määrata kindlaks, kas nende põhjal võib eeldada, et on toimunud diskrimineerimine.
- 9 Lisaks väidab ta, et kui apellatsioonikohus oli märkinud, et kuigi edastatud dokumentidest ilmneb, et töötajad, kellele võimaldati äriühingus välislähetuses töötamist, olid peamiselt mehed, leidis apellatsioonikohus, et ainuüksi sellest teabest ei piisa selleks, et eeldada naiste diskrimineerimist, kui puuduvad igasugused tõendid naiste välislähetusse kandideerimise kohta. Kassaator leiab, et kuna apellatsioonikohus tegi niisuguse otsuse – kuigi asjaolust, et enamik välislähetusse saadetud töötajatest on mehed, võib eeldada, et tegemist on kaudse diskrimineerimisega, ja et seetõttu peab CACIB tõendama, et [tema] töötajate rahvusvahelise liikuvuse süsteem ei ole diskrimineeriv – tugines apellatsioonikohus, kes pani diskrimineerimise tõendamise koormise töötajale, 2010. aasta võrdõiguslikkuse seaduse (Equality Act 2010) sätete tõlgendusele, mis ei ole kooskõlas 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ artikliga 19.

Kohaldatavate põhimõtete ja õigusaktide meeldetuletus

I - Euroopa Liidu õigus

- 10 [Euroopa Liidu Kohtu] sõnul [...] kohustab vastastikuse usalduse põhimõtte iga liikmesriiki eeldama – välja arvatud juhul, kui esineb „erandlikke asjaolusid“ –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi ([...] Euroopa Kohtu (täiskogu) 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13, punkt 191, ECLI:EU:C:2014:2454).
- 11 Euroopa Liidu õiguse esimuslikkuse põhimõtte, mida on tunnustatud [Euroopa Kohtu] [...] otsuses Costa (15. juuli 1964. aasta kohtuotsus Costa vs. E.N.E.L., 6/64, ECLI:EU:C:1964:66) ja mida nimetatakse „aluspõhimõtteks“ (10. oktoobri 1973. aasta kohtuotsus Variola vs. Itaalia maksuamet, 34/73, EKL 981, ECLI:EU:C:1973:101), paneb kõigile liikmesriikide asutustele kohustuse tagada erinevate liidu õigusnormide täiemahuline toime, kusjuures liikmesriikide õigus ei saa mõjutada nende erinevate õigusnormide toimet nimetatud riikide territooriumil (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Poplawski, C-573/17, punkt 54, ECLI:EU:C:2019:530).
- 12 Kooskõlalise tõlgendamise kohustus, mis aitab tagada Euroopa õigusnormi esimuslikkuse riigisisese õigusnormi suhtes, mida ei ole sellega vastavusse viidud,

tuleneb liikmesriikide kohustusest saavutada direktiivis ette nähtud tulemus ning asutamislepingu artiklist 5 (hiljem [ELTL] artikli 4 lõige 3) tulenevast kohustusest võtta kõik vajalikud üld- või erimeetmed, et tagada selle kohustuse täitmine. See lasub kõigil liikmesriigi ametiasutustel, sealhulgas kohtutel ning eraõiguslike isikute vahelises vaidluses (10. aprilli 1984. aasta kohtuotsus, Von Colson ja Kamann, 14/83, punkt 26, ECLI:EU:C:1984:153). Seda kohtupraktikat on nüüdseks pidevalt korratud. Nüüdsest tugineb see ELTL artikli 288 kolmandale lõigule (7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Smith, C-122/17, punkt 39, ECLI:EU:C:2018:631).

- 13 Euroopa Kohus tuletab meelde, et liikmesriigi õiguse kooskõlalise tõlgendamise kohustusel on teatavad piirid ja see ei või olla aluseks liikmesriigi õiguse *contra legem* tõlgendamisele (4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Link Logistik NN, C-384/17, punktid 59 ja 61, ECLI:EU:C:2018:810; 15. aprilli 2008. aasta kohtuotsus Impact vs. Minister for Agriculture and Food jt, C-268/06, punkt 100, ECLI:EU:C:2008:223).
- 14 Euroopa Kohus lisab siiski, et kui liikmesriigi kohtul, kes lahendab vaidlust, mis puudutab sellist liidu õiguse üldpõhimõtet nagu direktiivis konkretiseeritud diskrimineerimiskeelu põhimõte, on tõepoolest võimatu tõlgendada liikmesriigi õigust direktiiviga kooskõlaliseselt, on ta siiski kohustatud tagama isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse ja liidu õiguse täieliku toime ning jätma vajaduse korral kohaldamata iga riigisisese õigusnormi, mis võib olla selle põhimõttega vastuolus (19. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus Küçükdeveci, C-555/07, punkt 51, EU:C:2010:21; (suurkoja) 19. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Dansk Industri, C-441/14, punkt 35, ECLI:EU:C:2016:278).

II - Direktiiv 2006/54/EÜ

- 15 Direktiiviga 2006/54/EÜ, mille põhjendustes 2 ja 5 on viidatud asutamislepingu artiklile 2 ja artikli 3 lõikele 2 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitele 21 ja 23, soovitakse tagada meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine tööhõive ja elukutse küsimustes. Selleks sisaldab direktiiv sätteid võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamiseks seoses töö saamise, töötingimuste ja kutsealaste sotsiaalkindlustusskeemidega. See sisaldab ka sätteid, millega tagatakse nimetatud põhimõtte tõhusamaks rakendamiseks asjakohaste meetmete võtmine.
- 16 Direktiivi põhjenduses 30 on märgitud, et „liikmesriigid [võivad] kehtestada asja igas sobivas menetlusjärgus tõendamisreegleid, mis on hagejale soodsamad kui siin esitatud“. Samas põhjenduses on samuti märgitud, et „[m]ärkimisväärne osa võrdse kohtlemise põhimõtte tõhusa elluviimise tagamisel on tõendamiskohustuse eeskirjade vastuvõtmisel. Euroopa Kohus on olnud seisukohal, et seetõttu tuleks vastu võtta säte tagamaks, et tõendamiskohustus pannakse kostjale, kui diskrimineerimisjuhtum on esmapilgul ilmne, välja arvatud menetluste suhtes, kus juhtumi asjaolusid peab uurima kohus või muu pädev riigisisene organ. Siiski on vaja selgitada, et otsest või kaudset diskrimineerimist eeldada lubavate faktide

hindamine jääb kooskõlas riigisisese õiguse ja tavaga riigisiseste asjaomaste organite ülesandeks“.

- 17 Direktiivi artikli 19 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„Tõendamiskohustus

1. Liikmesriigid võtavad kooskõlas oma riigisisese õigussüsteemiga vajalikud meetmed tagamaks, et kui isik, kes leiab, et ta on võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamata jätmise tõttu kannatanud, esitab kohtule või muule pädevale asutusele asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et on toimunud otsene või kaudne diskrimineerimine, peab kostja tõendama, et võrdse kohtlemise põhimõtet ei ole rikutud.

2. Lõige 1 ei takista liikmesriikidel võtta tarvitusele hagejale soodsamaid tõendamisreegleid. [...]“

III - Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise leping

- 18 Vastavalt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingule, mille kiitis Euroopa Liidu Nõukogu heaks 30. jaanuari 2020. aasta otsusega (EL) 2020/135 (edaspidi „leping“), astub Ühendkuningriik liidust välja alates selle lepingu jõustumise kuupäevast 1. veebruaril 2020.
- 19 Lepingu artiklis 126 on siiski ette nähtud üleminekuperiood, mis lõpeb 31. detsembril 2020 ja mille jooksul jääb liidu õigus tema territooriumil kohaldatavaks.
- 20 Lepingu artikli 127 lõikes 3 on sätestatud, et „[ü]leminekuperioodil toob lõike 1 alusel kohaldatav liidu õigus Ühendkuningriigile ja Ühendkuningriigis kaasa samad õiguslikud tagajärjed kui liidus ja selle liikmesriikides ning seda tõlgendatakse ja kohaldatakse samade meetodite ja üldpõhimõtete alusel kui liidus“.

IV - 2010. aasta võrdõiguslikkuse seadus (Equality Act 2010)

- 21 2010. aasta võrdõiguslikkuse seaduse artiklis 136 on sätestatud:

„(1) Seda artiklit kohaldatakse kõigi selle seaduse rikkumisega seotud menetluste suhtes.

(2) Kui on faktilisi asjaolusid, mille alusel võib kohus muude selgituste puudumisel otsustada, et isik (A) on rikkunud asjaomaseid sätteid, peab kohus asuma seisukohale, et see rikkumine on tõendatud.

(3) Kuid juhul kui A tõendab, et ta ei ole asjaomaseid sätteid rikkunud, lõiget 2 ei kohaldata.“

V - Liikmesriigi õigus, mis käsitleb kohtu ülesandeid välisriigi õiguse kohaldamisel

- 22 Tsiviilseadustiku (code civil) artiklis 3, mille alusel töötas Cour de cassation (kassatsioonikohus) eriõigusaktide puudumisel välja Prantsuse rahvusvahelise eraõiguse põhimõtted, on sätestatud, et „Üldist kehtivust omavad ja julgeolekusätted on kohustuslikud kõikidele, kes elavad riigi territooriumil. Ka välismaalaste omandis olevad kinnisasjad kuuluvad Prantsuse õiguse kohaldamisalasse. Isikute õigus- ja teovõimet käsitlevad seadused kehtivad ka välisriigis elavate Prantsuse kodanike suhtes.“
- 23 Selle õigusakti alusel kinnitab Cour de cassation (kassatsioonikohus), et „välisriigi õiguse kohaldatavust tunnustava Prantsuse kohtu ülesanne on analüüsida omal algatusel või välisriigi õigusele tugineva poole taotlusel selle õiguse sisu poolte kaasabil ja isiklikult, kui see on asjakohane, ning anda vaidlusalusele küsimusele välisriigi positiivse õigusega kooskõlas olev lahendus“ (kassatsioonikohtu 1. tsiviilkolleegium, 28. juuni 2005 [...], *Bull.* 2005, I, nr 289; kassatsioonikohtu kaubanduskolleegium, 28. juuni 2005 [...], *Bull.* 2005, IV, nr 138).
- 24 Cour de cassation (kassatsioonikohus) otsustab, et asja sisuliselt lahendavad kohtud kohaldavad ja tõlgendavad välisriigi õigust suveräänselt (kassatsioonikohtu 1. tsiviilkolleegium, 13. jaanuar 1993 [...] *Bull.* 1993, I, nr 14).

Eelotsusetaotluse põhjendused

- 25 Kassatsioonkaebuses esitatakse esiteks küsimus, milline mõju on Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumisel liikmesriigi kohtu ülesandele kohaldada Ühendkuningriigi seadust, millega on üle võetud Euroopa direktiiv, enne üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetluses, kui asja menetlev kohus peab tegema otsuse pärast üleminekuperioodi lõppu.
- 26 Faktiliste asjaolude asetleidmise ajal (17. jaanuaril 2007 sõlmitud tööleping; väidetavad diskrimineerimise asjaolud ajavahemikul 2010–2013), aga ka hagi esitamise kuupäeval (2013) ja töövaidluskomisjoni otsuse tegemise kuupäeval (2019) oli Ühendkuningriik Euroopa Liidu liige. Seevastu selleks kuupäevaks, mil Cour d'appel de Versailles (Versailles' apellatsioonikohus) tegi apellatsioonkaebuse kohta otsuse, st 27. mail 2021, oli Ühendkuningriik Euroopa Liidust lahkunud.
- 27 HJ märgib, et vaidlusaluste asjaolude asetleidmise ajal oli Ühendkuningriik veel osa Euroopa Liidust ja tema suhtes kohaldati seega liidu õigust, mistõttu tuleb sel ajal kehtinud selle riigi riigisisest õigust tõlgendada kooskõlas liidu õigusest tulenevate õigusnormidega ja seda olenemata sellest, et apellatsioonikohtu otsuse tegemise päeval ei olnud Ühendkuningriigi kohtul enam võimalik esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimust. Ta lisab sisuliselt, et isegi kui oletada, et see eripära võib Ühendkuningriigi kohtu kooskõlalise tõlgendamise kohustusest vabastada, on Prantsuse kohtul omalt poolt selline kohustus, kuna ta peab kohaldama

- vaidlusaluste asjaolude asetleidmise ajal kehtinud Euroopa Liidu liikmesriigi õigust.
- 28 CACIB väidab sisuliselt, et Cour de cassationi (kassatsioonikohus) ülesanne ei ole ise otsustada, kas teise liikmesriigi seadus on liidu õigusega kooskõlas ja kas asjaomase liikmesriigi kohtute poolt sellele antud tõlgendus on kehtiv. Ta leiab, et Cour de cassationi (kassatsioonikohus) ülesanne ei ole asuda välisriigi kohtu asemele, et määrata kindlaks välisriigi positiivse õiguse suunitlus, ega võtta seisukohta tema õiguspoliitika ja selle liidu õigusele vastavuse kohta, mis kuulub ainult Euroopa Liidu Kohtu ühtlustamispädevusse.
 - 29 Kassatsioonikohtu kohtujurist on arvamusel, et tuleb esitada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtule. Ta märgib, et lepingu sõnastus ja täpsemalt see, et puuduvad sätted selle kohta, mis õigust kohaldatakse liikmesriikide kohtutes vaidlustes, mis on algatatud üleminekuperioodil, kuid mis on pärast üleminekuperioodi lõppu veel pooleli, tekitab kahtluse, kas liidu õigus oli sel ajal, kui apellatsioonikohus tegi vaidlustatud kohtuotsuse, endiselt kohaldatav.
 - 30 Kassatsioonikohus leiab, et selles küsimuses esineb põhjendatud kahtlus.
 - 31 Kuigi enne lepingu artiklis 126 ette nähtud üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetluse suhtes kehtis sel kuupäeval liidu õigus, sealhulgas direktiiv 2006/54/EÜ, siis kuupäeval, mil apellatsioonikohus otsuse tegi, st 27. mail 2021, ei olnud aluslepingud ja täpsemalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikkel 288 Ühendkuningriigi õiguskorras enam kehtivad.
 - 32 Seega, kui väidetavate diskrimineerimise asjaolude asetleidmise ajal oli direktiivi 2006/54/EÜ artikkel 19 vaidluse suhtes kohaldatav, tuleb küsida, kas leping võib seada liidu õiguse kohaldamise, eelkõige kohtu kohustuse tõlgendada kohaldatavat õigust kooskõlas liidu õigusega tagasiulatuvalt kahtluse alla.
 - 33 Võib asuda seisukohale, et isegi kui osa liidu õigusest on Ühendkuningriigis vastu võetud õigusnormide alusel Ühendkuningriigi õiguses veel kehtiv, ei saa sel kuupäeval olla mingit Euroopa Liidu õigusel põhinevat kohustust tõlgendada seda õigust kooskõlas liidu õigusega.
 - 34 Vastupidi, võib asuda seisukohale, et kuna faktilised asjaolud leidsid aset enne üleminekuperioodi lõppu ja et menetlus algatati enne selle perioodi lõppu, peab teise liikmesriigi kohus tõlgendama Ühendkuningriigi seadust, millega oli üle võetud direktiivi 2006/54/EÜ artikkel 19, kooskõlas liidu õigusega, isegi kui ta teeb otsuse pärast üleminekuperioodi lõppu.
 - 35 Seega on vaja lepingut tõlgendada küsimuses, kas kohus, kes teeb otsuse pärast üleminekuperioodi lõppu, peab käsutama Ühendkuningriigi õigusnormi, millega oli üle võetud direktiivi 2006/54/EÜ artikkel 19, direktiivi ülevõtmise liikmesriigi õigusaktina, kui asjaolud leidsid aset enne seda kuupäeva ja/või kui menetlus algatati enne üleminekuperioodi lõppu.

- 36 Teiseks tekitab kassatsioonkaebus küsimuse, kas kohtu asukoha liikmesriigi õiguse kooskõlalise tõlgendamise kohustus kehtib ka siis, kui see kohus peab kohaldama teise liikmesriigi õigust.
- 37 HJ on sisuliselt seisukohal, et kui Prantsuse kohus kohaldab teise Euroopa Liidu liikmesriigi õigusest tulenevaid sätteid, peaks ta olema kohustatud – Cour de cassationi (kassatsioonikohus) kontrolli all – tõlgendama ja kohaldama neid sätteid kooskõlas liidu õigusega. Ta märgib nimelt, et kuna Cour de cassation (kassatsioonikohus) kontrollib seaduse kooskõla rahvusvaheliste konventsioonidega, peaks ta Euroopa Liidu liikmesriigi õiguse puhul seda enam kontrollima, kas selle välisriigi õiguse sätted on liidu õigusega kooskõlas, kusjuures tuleb meenutada, et liidu õiguse esimuse aluspõhimõtte kohaselt kehtib see õigus kõigile Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskordadele ning et selle raames on Euroopa Kohus määranud liikmesriigi kohtu kindlaks Euroopa Liidu üldkohtuna. Ta möönab, et kui Cour de cassation (kassatsioonikohus) peaks leidma, et esineb põhjendatud kahtlus sellise kohustuse ulatuse suhtes, peab ta esitama Euroopa Kohtule selle kohta eelotsuse küsimuse.
- 38 CACIB märgib sisuliselt, et kui anda igale liikmesriigi kohtule õigus seada iga muu kui oma riigi õigus kahtluse alla, tekitaks see väga delikaatseid probleeme ja liikmesriigid võiksid seda pidada oma suveräänsuse riiveks.
- 39 Kassatsioonikohtu kohtujurist väidab sisuliselt, et kui Euroopa Kohus peaks vastama, et liidu õigus on tõesti kohaldatav, tuleb kohaldada tema kohtupraktikat kooskõlalise tõlgendamise põhimõtte kohta, mis näib nõudvat, et liikmesriikide kohtud peavad teise liikmesriigi õiguse kohaldamisel järgima liidu õigust. Samas märgib ta ühelt poolt, et Euroopa Kohus ei ole sellise kohustuse olemasolu selgesõnaliselt kinnitanud, ja teiselt poolt, et selle kohustuse täitmine kõigi liikmesriikide poolt kujutab Euroopa Liidu jaoks poliitilist arengut suurema integratsiooni suunas, mis on niivõrd oluline, et näib vajalik esitada Euroopa Kohtule küsimus ka selle teise punkti kohta.
- 40 Cour de cassation (kassatsioonikohus) leiab, et selleks, et tagada, et Prantsuse riik järgib liidu õiguse esimuslikkust, oleks vaja muuta tema kontrolli välisriigi õiguse kohaldamise ja tõlgendamise üle, kui Prantsuse kohtul tuleb hinnata, kas teises liikmesriigis vastu võetud seadus on liidu õigusega kooskõlas.
- 41 Cour de cassation (kassatsioonikohus) teab, et alates kohtuotsusest Marshall on Euroopa Kohus leidnud, et direktiiv „*ise ei saa tekitada eraõiguslikule isikule kohustusi ja sellele ei saa järelikult tema vastu tugineda*“ (26. veebruari 1986. aasta kohtuotsus Marshall, C-152/84, punkt 48, ECLI:EU:C:1986:84).
- 42 Samas märgib Euroopa Kohus samuti, et „*riigisisese õiguse kohaldamisel – olgu siis tegemist direktiivist varasemate või hilisemate sätetega – peavad liikmesriigi kohtud seda õigust tõlgendama võimalikult suures ulatuses direktiivi sõnastust ja eesmärki arvestades, et saavutada direktiivis ette nähtud tulemus ning seeläbi*

täita asutamislepingu artikli 189 kolmanda lõigu nõudeid“ (13. novembri 1990. aasta kohtuotsus Marleasing, C-106/89, punkt 8, ECLI:EU:C:1990:395).

- 43 Kuna käesoleva otsuse punktis 12 viidatud kohtuotsuse Von Colson ja Kaman kohaselt kehtib kooskõlalise tõlgendamise põhimõte liikmesriigi kohtutele kui selle liikmesriigi organile, kes on kohustatud oma riigisiseses õiguskorras direktiivide täitmise kohustuse täitma, siis ei saa välistada, et sama kehtib ka juhul, kui see kohus peab kohaldama teise liikmesriigi õigust.
- 44 Selle kohta on Euroopa Kohtul olnud võimalus märkida, et „*asja lahendam [...] kohus [peab] kohaldama selle riigi õigusnorme, mille kohtud on [kohtualluvuse kokkuleppes] kindlaks määratud, tõlgendades neid õigusnorme kooskõlas liidu õiguse ja eelkõige direktiiviga [...]*“ (18. novembri 2020. aasta kohtuotsus C-519/19, Ryanair, punkt 51, ja 8. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Luxury Trust Automobil, C-247/21, punkt 67, ECLI:EU:C:2022:966).
- 45 Seega näib Euroopa Kohtu praktikast tulenevat, et see paneb liikmesriigi kohtule kooskõllaliselt tõlgendamise kohustuse isegi siis, kui see kohus peab kohaldama teise liikmesriigi õigust.
- 46 Samas, kui Euroopa Kohtult sama küsimuse kohta selgesõnaliselt küsiti, jättis ta sellele küsimusele tema menetluses oleva kohtuasja eripära tõttu vastamata (15. detsembri 2022. aasta kohtuotsus C-577/21, ECLI:EU:C:2022:992).
- 47 Lisaks võiks olla kasulik teada, kas selle liikmesriigi kohtu ülesanne, kes kohaldab teise liikmesriigi õigust ja leiab, et tal ei ole võimalik seda tõlgendada kooskõllaliselt, on identne ülesandega, mida ta täidab oma riigisisese õiguse kohaldamisel, ning kas sel juhul Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 21 sätestatud diskrimineerimiskeelu põhimõte, mis on konkreetselt kehtestatud direktiivis 2006/54/EÜ, võib teda kohustada isegi eraõiguslike isikute vahelises vaidluses selle õiguse kohaldamata jätma.
- 48 Seega püsib põhjendatud kahtlus sellise järelduse suhtes, mistõttu peab Cour de cassation (kassatsioonikohus) vajalikuks esitada eelotsusetaotluse ka selles küsimuses, võttes lisaks arvesse vastuse institutsioonilisi probleeme.

ESITATUD PÕHJENDUSTEST LÄHTUDES kohus:

VÕTTES ARVESSE ELTL artiklit 267

ESITAB Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest (Euratom) väljaastumise lepingut, mille kiitis Euroopa Liidu Nõukogu heaks 30. jaanuari 2020. aasta otsusega (EL) 2020/135, tuleb tõlgendada nii, et kohus, kes teeb otsuse pärast üleminekuperioodi lõppu, peab käsitama Ühendkuningriigi õigusnormi, millega oli üle võetud direktiivi 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise

põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes artikkel 19, direktiivi ülevõtmise liikmesriigi õigusaktina, kui asjaolud leidsid aset enne seda kuupäeva ja/või kui menetlus algatati enne üleminekuperioodi lõppu?

2. Kas ELTL artiklit 288 tuleb tõlgendada nii, et eraõiguslike isikute vahelist vaidlust lahendav liikmesriigi kohus, kes on kohustatud kohaldama teise liikmesriigi õigust, peab tõlgendama selle õiguse sätteid kooskõlas direktiiviga, ilma et vastastikuse usalduse põhimõtte seda takistaks?

3. Kui liikmesriigi kohus leiab, et selline kooskõlaline tõlgendamine ei ole võimalik, siis kas ta peab nii, nagu ta teeks oma riigisisese õiguse puhul, jätta selle õiguse kohaldamata, kui tegemist on liidu õiguse üldpõhimõtte või esmase õiguse sättega, mis on konkreetselt kehtestatud direktiivis?

PEATAB kassatsioonkaebuse menetlemise kuni Euroopa Liidu Kohtu otsuse tegemiseni.

[...]

[...] [*menetluse asjaolud*]

[...]